

Rolnummer 3128
Arrest nr. 1/2006 van 11 januari 2006

ARREST

In zake : de prejudiciële vragen betreffende artikel 33 van de programmawet van 5 augustus 2003 (wijziging van artikel 5, 2), van de wet van 16 juli 2002 « tot wijziging van verschillende bepalingen teneinde inzonderheid de verjaringstermijnen voor de niet-correctionaliseerbare misdaden te verlengen »), en artikel 22 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, gesteld door de Correctionele Rechtbank te Brussel.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en A. Arts, en de rechters P. Martens, R. Henneuse, M. Bossuyt, E. De Groot, L. Lavrysen, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke en J. Spreutels, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vragen en rechtspleging*

Bij vonnis van 28 oktober 2004 in zake het openbaar ministerie tegen de n.v. Alvan Motors en anderen, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 8 november 2004, heeft de Correctionele Rechtbank te Brussel de volgende prejudiciële vragen gesteld :

« A) Schendt artikel 33 van de programmawet van 5 augustus 2003, waarbij artikel 5, 2), van de wet van 16 juli 2002 wordt gewijzigd, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet doordat het tot gevolg heeft dat op dit ogenblik twee verschillende procedureregelingen van toepassing zijn op grond waarvan twee categorieën van beklaagden gelijktijdig onderworpen zijn aan verschillende verjaringsregelingen van de strafvordering naargelang de - mogelijkerwijze soortgelijke - feiten die aan die beklaagden ten laste worden gelegd, vóór 1 september 2003 of vanaf die datum zouden zijn gepleegd ?

B) Schendt artikel 22 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, in zoverre het niet in de mogelijkheid voorziet om de vertaling in de taal van de rechtzoekende te verkrijgen van de stukken die zijn gesteld in een andere landstaal die hij niet begrijpt, behalve voor de processen-verbaal, de verklaringen van getuigen of klagers en de verslagen van deskundigen, de artikelen 10, 11, 12 en 14 van de Grondwet of één artikel daarvan, of nog artikel 6.3 (a en b) van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden van 4 november 1950 - dat een onlosmakelijk geheel zou vormen met de hiervoor bedoelde artikelen van de Grondwet -, met name in zoverre die verdragsbepaling stelt dat eenieder die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd, het recht heeft, enerzijds, in een taal welke hij verstaat, en in bijzonderheden, op de hoogte te worden gesteld van de aard en de reden van de tegen hem ingebrachte beschuldiging en, anderzijds, te beschikken over de faciliteiten die nodig zijn voor de voorbereiding van zijn verdediging ? ».

Memories en memories van antwoord zijn ingediend door :

- J.-M. Lahaye, wonende te 1050 Brussel, Johannalaan 33;
- de Ministerraad.

Op de openbare terechtzitting van 12 oktober 2005 :

- zijn verschenen :
 - . Mr. S. Kalugina, advocaat bij de balie te Brussel, voor J.-M. Lahaye;
 - . Mr. V. Rigodanzo *loco* Mr. D. Gérard en Mr. M. Mareschal, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers J. Spreutels en L. Lavrysen verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

R. Schijns en J.-M. Lahaye worden gedagvaard om op 6 mei 2004 voor de Correctionele Rechtbank te verschijnen.

De feiten die eerstgenoemde ten laste worden gelegd, werden gepleegd tussen 3 augustus 1993 en 12 juli 1995 en vormen de opeenvolgende en voortgezette uitvoering van eenzelfde misdadig opzet. De ultieme verjaringsstuitende handeling gesteld in de primaire termijn van verjaring van de strafvordering zou dateren van 17 september 1999.

Bij verzoekschrift van 19 maart 2004 vraagt J.-M. Lahaye aan de bevoegde ambtenaar van het openbaar ministerie dat bij het hem betreffende strafdossier een Franse vertaling zou worden gevoegd van de documenten, bedoeld in artikel 22 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, die in het Nederlands zijn gesteld en zich in dat dossier bevinden. Op de terechtzitting van 6 mei 2004 verdaagt de Rechtbank het onderzoek van de zaak naar de terechtzitting van 14 oktober eerstvolgend, teneinde opnieuw twee burgerlijke partijen te dagvaarden en het mogelijk te maken dat de door J.-M. Lahaye gevraagde vertaling bij het dossier wordt gevoegd.

In het verwijzingsvonnis merkt de Rechtbank op dat de toepassing van artikel 24 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering, zoals het is vervangen bij de wet van 16 juli 2002, haar ertoe zou verplichten in verband met R. Schijns het verval - door verjaring - van de strafvordering vast te stellen. Zij merkt echter op dat artikel 33 van de programmawet van 5 augustus 2003 de toepassing van het voormelde artikel 24 voorbehoudt aan de misdrijven die zijn begaan na 1 september 2003. Zij leidt daaruit af dat zij op de feiten van de zaak de vorige versie van artikel 24 moet toepassen die, harerzijds, met name bepaalt dat de verjaring van de strafvordering is geschorst vanaf de dag van de zitting waarop de strafvordering bij het vonnisgerecht wordt ingeleid.

De Rechtbank die opmerkt dat, volgens het Hof van Cassatie, een nieuwe procedureregeling per definitie onmiddellijk toepasbaar is op alle hangende gedingen, vraagt naar de bestaanbaarheid van het voormelde artikel 33 met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre die bepaling, binnen de categorie van de beklaagden die gelijktijdig worden berecht voor identieke feiten, een onderscheid maakt tussen diegenen die een misdrijf hebben begaan vóór 1 september 2003 en diegenen die het hebben begaan na die datum, waarbij eerstgenoemden het voordeel wordt ontzegd van de hervorming van 2002 waarbij een schorsingsgrond voor de verjaring van de strafvordering wordt opgeheven. Zij beslist bijgevolg de hiervoor weergegeven eerste prejudiciële vraag aan het Hof te stellen.

De Rechtbank merkt overigens op dat de door J.-M. Lahaye gevraagde vertaling is uitgevoerd. De beklaagde voert niettemin aan dat het feit dat de vertaling van verscheidene honderden andere stukken uit het strafdossier ontbreekt en die in het Nederlands zijn gesteld en tegen hem als bewijs kunnen worden aangevoerd, de uitoefening van zijn verdediging raakt, vermits hij die taal niet zou begrijpen. Hij vordert bijgevolg dat aan het Arbitragehof zou worden gevraagd of het voormelde artikel 22 artikel 6.3, a) en b), van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt. De Rechtbank stelt bijgevolg, met verwijzing naar B.5.2 tot B.5.5 van het arrest nr. 136/2004, aan het Hof de hiervoor weergegeven tweede vraag.

III. *In rechte*

- A -

Ten aanzien van de eerste prejudiciële vraag

A.1. In zijn memorie betoogt de Ministerraad in hoofdorde dat de vraag geen antwoord behoeft vanwege het gebrek aan pertinentie van de door de verwijzende rechter gemaakte vergelijkingen van situaties die worden geregeld in bepalingen die van toepassing zijn op verschillende tijdstippen en vanwege het onvoldoende vergelijkbare karakter van die beide categorieën.

De Ministerraad, die de arresten nrs. 91/99 en 7/2000 aanhaalt, voert aan dat, op gevaar af elke wetswijziging onmogelijk te maken, het verschil in behandeling van beklaagden naargelang hun situatie in ogenschouw wordt genomen onder de gelding van de vroegere wet (indien de ten laste gelegde feiten zijn gepleegd vóór 1 september 2003) of onder de gelding van de nieuwe wet (indien de ten laste gelegde feiten zijn gepleegd na 1 september 2003), geen verschil in behandeling is dat moet worden onderzocht teneinde na te gaan of een wetsbepaling in overeenstemming is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. Hij voegt daaraan toe dat het verschil in behandeling voortvloeit uit de enkele wijziging van de wet en dat de onmogelijkheid om twee personen die een zelfde misdrijf hebben gepleegd op een verschillend tijdstip, verschillend te behandelen erop neerkomt dat iedere wetswijziging wordt tegengehouden.

A.2.1. In ondergeschikte orde voert de Ministerraad aan dat het criterium van onderscheid niet alleen objectief is maar ook redelijkerwijze verantwoord en in verband staat met het nagestreefde doel.

Hieromtrent betoogt hij in de eerste plaats dat, teneinde een goede rechtsbedeling te verzekeren, de wetgever in 2002 had moeten onderkennen welke gevolgen zouden worden teweengebracht door de opheffing van de door hem in 1998 ingevoerde schorsingsgrond voor de verjaring van de strafvordering, in het bijzonder de gevolgen van die inkorting van de verjaringstermijn voor de hangende zaken.

Hij brengt in herinnering dat de betwiste overgangsregeling, die is aangenomen in overleg met de gerechtelijke wereld, tot wettig doel heeft, enerzijds, te vermijden dat de inkorting van de verjaringstermijn de parketten in de materiële onmogelijkheid zou plaatsen om de verjaring van een groot aantal zaken te verhinderen en, anderzijds, de rechters toe te staan zich te organiseren om uitspraak te doen in zaken die verjaard zouden zijn indien, zonder overgang, rekening werd gehouden met de voormelde inkorting.

De Ministerraad merkt vervolgens op dat die doelstelling aansluit bij de in 1993 en in 2002 doorgevoerde hervormingen van de verjaringsregeling van de strafvordering, die ertoe strekten de systematische verjaring te vermijden van zaken waarvan het ingewikkelde karakter een langere periode van ingereedheidbrenging en van behandeling ter terechtzitting tot gevolg had.

A.2.2. De Ministerraad is verder van mening dat de uitgestelde inwerkingtreding van het nieuwe stelsel van schorsingsgronden voor de verjaring van de strafvordering geen onevenredige gevolgen heeft ten opzichte van het nagestreefde doel. Hij erkent dat artikel 33 van de wet van 5 augustus 2003 sommige beklaagden belet de verjaring aan te voeren in verband met feiten die het voorwerp van een onderzoek uitmaakten ten tijde van de inwerkingtreding van de wet van 16 juli 2002 - waarbij het nieuwe stelsel van schorsingsgronden voor de verjaring is ingevoerd - waarvan de toepassing het die beklaagden mogelijk had gemaakt de verjaring te genieten. Hij is echter van oordeel dat, in het licht van de arresten nrs. 91/99 en 7/2000, de wetgever niet kan worden verweten dat hij in een overgangsregeling heeft voorzien die verhindert dat het nieuwe stelsel van schorsingsgronden voor de verjaring van de strafvordering onmiddellijk wordt toegepast op alle hangende zaken. Hij merkt verder op dat de hoop voor de beklagde om de verjaring te genieten ingevolge de wet van 16 juli 2002, te dezen is ontstaan na het plegen van de feiten en dat men de wetgever niet kan verwijten geen rekening te hebben gehouden met die verwachtingen.

De Ministerraad leidt daaruit af dat de rechtsonzekerheid die voortvloeit uit het feit dat een misdrijf dat strafbaar is op het ogenblik waarop het wordt gepleegd na het verstrijken van de verhoopde verjaringstermijn - te dezen door de aanneming van de wet van 16 juli 2002 - nog steeds kan worden bestraft met dezelfde straffen, verantwoord is, rekening houdend met de nagestreefde doelstelling.

A.3. In zijn memorie van antwoord voert de Ministerraad aan dat de prejudiciële vraag hetzelfde voorwerp heeft als diegene waarop werd geantwoord met het arrest nr. 12/2005. Hij citeert B.4 tot B.11 van dat arrest en is van mening dat te dezen « die rechtspraak moet worden toegepast ».

Ten aanzien van de tweede prejudiciële vraag

A.4. J.-M. Lahaye onderstreept dat het zeer lijvige strafdossier waartoe hij slechts toegang kon krijgen na de vordering van het openbaar ministerie, honderden pagina's telt die in het Nederlands zijn gesteld en niet in het Frans zijn vertaald en waartussen zich technische en ingewikkelde stukken bevinden die worden gebruikt als bewijsstukken voor de misdrijven die hem ten laste worden gelegd.

Aangezien hij het Nederlands niet begrijpt, is hij van mening dat, in die omstandigheden, hij nog steeds niet op gedetailleerde wijze wordt ingelicht over de aard en de grond van de tegen hem ingebrachte beschuldigingen. Hij merkt bovendien op dat hij niet de vereiste faciliteiten geniet om zijn verdediging voor te bereiden.

A.5.1. Voor het onderzoek van de « kwestie van de informatieverstrekking aan de verdachte in een taal welke hij verstaat en op een gedetailleerde wijze, over de aard en de reden van de tegen hem ingebrachte beschuldiging », verwijst J.-M. Lahaye naar het arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (*Kamasinski t. Oostenrijk*, 19 december 1989, paragrafen 74 en 80). J.-M. Lahaye, die een onderscheid maakt tussen de feiten die aan de basis liggen van dat arrest en de omstandigheden van de door de verwijzende rechter onderzochte zaak, merkt op dat de tegen hem ingebrachte beschuldigingen zeer ingewikkeld zijn en talrijke personen impliceren, dat hij nooit door de onderzoeksrechter is ondervraagd, en dat hij verplicht is geweest een verzoekschrift neer te leggen teneinde ter staving van zijn verdediging de stukken bij het dossier te voegen en geconfronteerd te kunnen worden met een getuige.

A.5.2.1. J.-M. Lahaye merkt vervolgens op dat een beklaagde of een verdachte enkel in de gevallen bedoeld in de artikelen 47bis, 5, en 184bis, vierde lid, van het Wetboek van Strafvordering de kosteloze bijstand kan genieten van een tolk die wordt bezoldigd door de Staat. Hij onderstreept dat in een dergelijke bijstand niet is voorzien om documenten te begrijpen die in één van de in België gebruikte talen zijn gesteld die de beklaagde of de verdachte niet kent.

Hij voert aan dat artikel 22 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken in dat opzicht slechts een onvolledige daadwerkelijke uitoefening van de rechten van verdediging verzekert. Hij merkt op dat die bepaling de beklaagde of de verdachte niet de toegang waarborgt tot een hele reeks documenten van het strafdossier die zijn gesteld in een taal die hij niet begrijpt, zoals diegene die zijn neergelegd door een burgerlijke partij, of diegene die zijn verkregen of in beslag genomen tijdens het gerechtelijk onderzoek. Hij preciseert dat die documenten elementen *à décharge* kunnen bevatten die de beklaagde of de verdachte terecht zou kunnen gebruiken voor zijn verdediging. Hij is van oordeel dat die leemte van artikel 22 de beklaagde of de verdachte de in de artikelen 6.3, a) en b), van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens vermelde rechten ontzegt.

J.-M. Lahaye verwijst vervolgens naar de uittreksels uit twee andere arresten van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (*Pélissier en Sassi t. Frankrijk*, 25 maart 1989, paragrafen 45 en 46; *Mattoccia t. Italië*, 25 juli 2000, paragrafen 59 en 60).

A.5.2.2. De Ministerraad antwoordt dat in de zaak *Pélissier en Sassi*, het Europees Hof voor de Rechten van de Mens onderzocht of, in verband met een document *à charge*, het ontbreken van debatten met een contradictoir karakter in overeenstemming was met het eerlijke karakter van het proces. Hij voegt daaraan toe dat de stukken die niet worden vertaald omdat zij niet worden beoogd in de in het geding zijnde bepaling, niet kunnen geacht worden stukken te zijn die aan de debatten op tegenspraak zijn onttrokken.

De Ministerraad verwijst hieromtrent naar het voormelde arrest *Kamasinski* (paragrafen 73 en 74), en merkt daarbij op, enerzijds, dat het Hof zich ten aanzien van alle voorwaarden van artikel 6 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens heeft uitgesproken wat betreft de grote lijnen van het recht op kosteloze bijstand van een tolk en, anderzijds, dat het ontbreken van de eis van kosteloze vertaling voor alle stukken van het dossier zowel betrekking heeft op de bewijzen *à charge* als op de bewijzen *à décharge*.

A.5.2.3. De Ministerraad is vervolgens van oordeel dat J.-M. Lahaye tevergeefs het voormelde arrest *Mattoccia* aanvoert. Hij beweert dat de in de in het geding zijnde bepaling bedoelde stukken de belangrijkste

stukken van het strafdossier zijn en dat zij toereikend en adequaat zijn om de beklaagde in staat te stellen te weten wat hem wordt verweten en zich te verdedigen. De Ministerraad merkt in dat verband op dat de processen-verbaal geschreven akten zijn waarin een politieambtenaar, met name de klachten en aangiften, de vaststellingen van misdrijven, de in verband met de misdrijven gedane bevindingen, de in verband met het bestaan van de misdrijven verkregen inlichtingen, de identificatie van de daders ervan of het verkrijgen van bewijzen, de verrichte opsporingen en de omstandigheden alsmede het resultaat van die opsporingen, de ingewonnen verklaringen van personen in het raam van het onderzoek, het uitvoeren van een opsporings- of onderzoekshandeling, de omstandigheden van uitvoering en de resultaten van die handeling, en de eventuele vrijheidsberovingen van personen in het raam van het onderzoek optekent.

A.5.3. J.-M. Lahaye leidt uit B.5.2 tot B.5.4 van het arrest nr. 136/2004 af dat elke schending van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens *ipso facto* een schending vormt van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. Hij is van mening dat, doordat artikel 22 niet voorziet in de vertaling, in de taal van de verdachte, van de stukken die zijn gesteld in een andere landstaal, het een schending inhoudt van het voormelde artikel 6.3, a) en b), en bijgevolg ook de artikelen 10, 11, 12 en 14 van de Grondwet schendt.

A.6. Volgens de Ministerraad moet het Hof te dezen onderzoeken of de in het geding zijnde bepaling in overeenstemming is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6.3, a) en b), van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

De Ministerraad merkt in dat verband op dat noch in de prejudiciële vraag, noch in de motieven van de verwijzingsbeslissing wordt aangegeven hoe de in het geding zijnde bepalingen de artikelen 12 en 14 van de Grondwet zouden schenden. Hij merkt tevens op, en citeert daarbij B.2 van het arrest nr. 106/2003, dat het Hof niet bevoegd is om rechtstreeks te beoordelen of een wettelijke norm in overeenstemming is met internationaalrechtelijke bepalingen.

A.7. In hoofdorde voert de Ministerraad aan dat de prejudiciële vraag geen antwoord behoeft. Hij leidt uit twee arresten van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (*Kamasinski t. Oostenrijk*, 19 december 1989 voormeld, en *Kyprianou t. Cyprus*, 27 januari 2004, § 65) af dat het recht van de beschuldigde om een kosteloze vertaling te verkrijgen van de stukken van het strafdossier niet wordt gewaarborgd in het voormelde artikel 6.3, a) en b), maar voortvloeit uit de ruime interpretatie die dat Hof aan artikel 6.3, e), van hetzelfde Verdrag geeft. De Ministerraad merkt bovendien, met verwijzing naar de arresten nr. 54/2000 en nr. 62/2001, op dat in de prejudiciële vraag en in de verwijzingsbeslissing niet wordt aangegeven welke categorieën van personen door een eventuele schending van het gelijkheids- en niet-discriminatiebeginsel getroffen zijn.

A.8.1. In ondergeschikte orde is de Ministerraad van mening dat artikel 22 van de wet van 15 juni 1935 een redelijke maatregel vormt in zoverre het aan de verdachte het recht toekent om over een vertaling van de belangrijkste stukken van het strafdossier te beschikken, wat hem in staat stelt de redenen te begrijpen waarom hij wordt vervolgd en zich nuttig te verdedigen voor het vonnisgerecht. Die bepaling zou dus niet op onevenredige wijze de rechten van de verdediging beperken en meer algemeen het recht op een eerlijk proces van de verdachte die de proceduretaal niet begrijpt.

De Ministerraad voert drie elementen aan ter staving van dat standpunt.

A.8.2. Hij geeft in de eerste plaats toe dat het recht op kosteloze bijstand van een tolk, verankerd in artikel 6.3, e), van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, zich niet beperkt tot de vertaling van de procedure tijdens de terechtzitting en tevens de vertaling beoogt van de akten van de procedure die wordt ingesteld tegen de vervolgte persoon (Europees Hof voor de Rechten van de Mens, *Luedicke, Belkacem en Koç t. Duitsland*, 28 november 1978, § 48). Hij leidt echter uit het voormelde arrest *Kamasinski* (§§ 73 en 74) af dat de inachtneming van het recht op een eerlijk proces, dat de rechten van de verdediging insluit, niet vereist dat alle stukken van het strafdossier worden vertaald, maar enkel die welke de beschuldigde in staat stellen te weten wat hem ten laste wordt gelegd en zich te verdedigen, met name door aan de rechtbank zijn versie van de feiten mede te delen. De Ministerraad onderstreept dat, wanneer het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in deze zaak aandacht heeft geschonken aan het relatief eenvoudige karakter van de akte van inbeschuldigingstelling en aan het bestaan van voorafgaande ondervragingen, dat Hof enkel de kwestie van de vertaling van de akte van inbeschuldigingstelling onderzocht (§ 79) en niet die van de vertaling van alle stukken van het strafdossier.

De Ministerraad merkt verder op dat, in tegenstelling tot M. Kamasinski, de beklaagde voor de verwijzende rechter de proceduretaal begrijpt en in een taal die hij begrijpt de akte van inbeschuldigingstelling heeft

ontvangen, namelijk de juridische en feitelijke kwalificatie van datgene wat hem ten laste wordt gelegd. Hij leidt daaruit af dat het ingewikkelde karakter van de aan de verwijzende rechter voorgelegde zaak en de ontstentenis van ondervragingen van de betrokkene door de politiediensten geen omstandigheden zijn aan de hand waarvan de lering uit het arrest *Kamasinski* kan worden geweerd.

A.8.3. De Ministerraad merkt in de tweede plaats op dat de in het geding zijnde bepaling de voornaamste stukken van een strafdossier (processen-verbaal, verklaringen van getuigen of klagers en deskundigenverslagen) beoogt waarbij de kennis daarvan voor de beklaagde volstaat om te weten wat hem ten laste wordt gelegd en zich te verdedigen, met name door aan de rechtbank zijn versie van de feiten te geven.

A.8.4.1. De Ministerraad merkt ten slotte op dat andere bepalingen van de wet van 15 juni 1935 voldoende verzekeren dat de procedure wordt vertaald voor de verdachte die de gebruikte taal niet begrijpt, teneinde hem in staat te stellen te begrijpen wat hem ten laste wordt gelegd en zich te verdedigen. Hij merkt op dat artikel 31 van die wet, voor de partijen die de taal van de procedure niet verstaan, voorziet in de bijstand van een beëdigde tolk die alle mondelinge verklaringen vertaalt; en dat artikel 35 de verdachte of zijn raadsman die de taal waarin de adviezen en vorderingen van het openbaar ministerie zijn opgesteld - en die worden uitgesproken in de taal van de procedure - niet verstaan, toestaat te vragen dat die adviezen of vorderingen, naar gelang van het geval, worden samengevat in het Frans, het Nederlands of het Duits.

A.8.4.2. J.-M. Lahaye betwist de relevantie van de verwijzing naar die bepalingen die betrekking hebben op de gevallen waarin de beklaagde de taal van de procedure niet begrijpt. Hij merkt op dat, in de aan het Hof voorgelegde zaak, het feit dat de beklaagde de taal niet begrijpt, geen betrekking heeft op de taal van de rechtspleging maar wel op de taal van de zeer talrijke stukken waarop de beschuldigingen en de vordering van het openbaar ministerie zijn gegrond.

A.9. De Ministerraad voegt daaraan toe dat de partijen vrij zijn om op hun kosten de stukken van het dossier te laten vertalen die niet worden vertaald op kosten van de Staat. Hij is van oordeel dat die financiële last niet op onevenredige wijze afbreuk doet aan het recht van de beklaagde aangezien die, wanneer hij niet over de noodzakelijke middelen beschikt, om de toekenning van rechtsbijstand kan verzoeken.

- B -

Ten aanzien van de eerste prejudiciële vraag

Wat betreft de in het geding zijnde bepaling

B.1.1. Artikel 24 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering, vervangen bij artikel 3 van de wet van 11 december 1998 « tot wijziging, wat de verjaring van de strafvordering betreft, van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering » en gewijzigd bij artikel 3 van de wet van 4 juli 2001 « tot aanvulling van artikel 447 van het Strafwetboek en tot wijziging van artikel 24, 3°, van de wet van 17 april 1878 houdende de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering » bepaalt :

« De verjaring van de strafvordering is geschorst ten aanzien van alle partijen :

1° vanaf de dag van de zitting waarop de strafvordering op de door de wet bepaalde wijze bij het vonnisgerecht wordt ingeleid.

De verjaring begint evenwel opnieuw te lopen :

- vanaf de dag van de beslissing van het vonnisgerecht, ambtshalve of op verzoek van het openbaar ministerie, om de behandeling van de zaak onbepaald uit te stellen, tot op de dag waarop de behandeling ervan door het vonnisgerecht wordt hervat;

- vanaf de dag van de beslissing van het vonnisgerecht, ambtshalve of op verzoek van het openbaar ministerie, om de behandeling van de zaak uit te stellen met het oog op het verrichten van bijkomende onderzoeksdaden met betrekking tot het ten laste gelegde feit, tot op de dag waarop de behandeling van de zaak door het vonnisgerecht wordt hervat;

- vanaf de verklaring van hoger beroep bedoeld in artikel 203, of de betekening van het hoger beroep bedoeld in artikel 205, tot op de dag waarop het hoger beroep op de door de wet bepaalde wijze bij het vonnisgerecht in hoger beroep wordt ingeleid, indien het hoger beroep tegen de uitspraak over de strafvordering enkel uitgaat van het openbaar ministerie;

- vanaf het verstrijken van een termijn van een jaar te rekenen van de dag van de zitting waarop, naar gelang van het geval, de strafvordering bij het vonnisgerecht in eerste aanleg of bij het vonnisgerecht in hoger beroep wordt ingeleid of dit laatste vonnisgerecht beslist uitspraak te doen over de strafvordering, tot op de dag van de uitspraak over de strafvordering door het desbetreffende vonnisgerecht;

2° in geval van verwijzing tot beslissing van een prejudicieel geschil;

3° in de gevallen bepaald bij artikel 447, derde en vijfde lid, van het Strafwetboek;

4° gedurende de behandeling van een door de verdachte, de burgerlijke partij of de burgerlijk aansprakelijke partij voor het vonnisgerecht opgeworpen exceptie van onbevoegdheid, onontvankelijkheid of nietigheid. Indien het vonnisgerecht de exceptie gegrond verklaart of indien de beslissing over de exceptie bij de zaak zelf wordt gevoegd, is de verjaring niet geschorst ».

B.1.2. Artikel 3 van de wet van 16 juli 2002 « tot wijziging van verschillende bepalingen teneinde inzonderheid de verjaringstermijnen voor de niet-correctionaliseerbare misdaden te verlengen » vervangt dat artikel 24 door de volgende bepaling :

« De verjaring van de strafvordering is geschorst wanneer de wet dit bepaalt of wanneer er een wettelijk beletsel bestaat dat de instelling of de uitoefening van de strafvordering verhindert.

Gedurende de behandeling van een door de verdachte, de burgerlijke partij of de burgerrechtelijk aansprakelijke partij voor het vonnisgerecht opgeworpen exceptie van onbevoegdheid, onontvankelijkheid of nietigheid is de strafvordering geschorst. Indien het vonnisgerecht de exceptie gegrond verklaart of indien de beslissing over de exceptie bij de zaak zelf wordt gevoegd, is de verjaring niet geschorst ».

Door die wijziging van artikel 24 heft de wetgever voor de verjaring van de strafvordering enkel de eerste schorsingsgrond op zoals daarin is voorzien in de in B.1.1 vermelde tekst, aangezien de nieuwe tekst nog steeds de drie andere schorsingsgronden beoogt (*Parl. St.*, Kamer, 2001-2002, DOC 50-1625/002, pp. 2-4).

Artikel 5, 2), van de wet van 16 juli 2002 preciseert dat dat artikel 3 « in werking [treedt] op de eerste dag van de twaalfde maand na die waarin ze is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* ».

Ten gevolge van de bekendmaking van die wet in het *Belgisch Staatsblad* van 5 september 2002, is artikel 3 - en de erin vervatte nieuwe tekst van artikel 24 - in werking getreden op 1 september 2003.

B.1.3. Artikel 33 van de programmawet van 5 augustus 2003 voegt aan het voormelde artikel 5, 2), na de woorden « in het *Belgisch Staatsblad* » de woorden « en is van toepassing op de misdrijven begaan na deze datum » toe. Het Hof dient zich in deze zaak niet uit te spreken over de draagwijdte van het verschil tussen de Nederlandse versie (« na deze datum ») en de Franse versie (« à partir de cette date ») van deze bepaling.

Die wijziging, die in werking is getreden op 1 september 2003 krachtens artikel 34 van de voormelde programmawet, heeft tot gevolg dat de in de wet van 16 juli 2002 vervatte tekst van artikel 24 - eveneens in werking getreden op 1 september 2003 - enkel van toepassing is op de strafvorderingen in verband met misdrijven die - volgens de Nederlandse tekst - « na » of - volgens de Franse tekst - « à partir de » (vanaf) die datum zijn gepleegd.

De verjaring van de strafvordering in verband met andere misdrijven blijft aldus geregeld door het voormelde artikel 24, dat in de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering is ingevoegd bij de wet van 11 december 1998 en gewijzigd bij de wet van 4 juli 2001.

B.1.4. Uit de bewoordingen van de prejudiciële vraag en de motieven van de verwijzingsbeslissing blijkt dat het Hof wordt verzocht om, ten aanzien van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, het verschil in behandeling te onderzoeken tussen twee categorieën van rechtzoekenden die worden beoordeeld na 1 september 2003: enerzijds, diegenen die

strafrechtelijk worden vervolgd wegens misdrijven gepleegd tot aan die datum en voor wie de verjaring van de strafvordering wordt geschorst vanaf de dag van de terechtzitting waarop die vordering wordt ingeleid voor het vonnisgerecht en, anderzijds, diegenen die strafrechtelijk worden vervolgd wegens later gepleegde misdrijven en voor wie de verjaring van de strafvordering om die reden niet kan worden geschorst.

Wat de inachtneming van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet betreft

B.2. Artikel 33 van de programmawet van 5 augustus 2003 vloeit voort uit een vaststelling die is gedaan op basis van informatie die door verschillende parketten en parketten-generaal aan de bevoegde minister werd bezorgd : de inwerkingtreding van artikel 3 van de wet van 16 juli 2002 waarbij het systeem van de schorsing van de verjaring van de strafvordering vanaf de inleidingszitting wordt afgeschaft, dreigde, in het rechtsgebied van sommige hoven van beroep, op 1 september 2003 tot de onherroepelijke verjaring te leiden van « een heleboel, vooral zware zaken (drugs, mensenhandel, eco-fin zaken, B.T.W.-carrousel, bankbreuken, enz.) » (*Parl. St.*, Kamer, B.Z. 2003, DOC 51-0102/001, p. 22; *ibid.*, DOC 51-0102/013, p. 6; *Parl. St.*, Senaat, B.Z. 2003, nr. 3-137/5, pp. 2-3, 6-7).

De in het geding zijnde bepaling wordt gemotiveerd door de bekommernis om met name mensenhandelaars, fraudeurs en drugsbaronnen niet het « nooit geziene cadeau » te geven dat, in die omstandigheden, de onmiddellijke toepasbaarheid van het voormelde artikel 3 zou zijn (*Parl. St.*, Kamer, B.Z. 2003, DOC 51-0102/001, p. 22; *ibid.*, DOC 51-0102/013, pp. 3 en 6; *Parl. St.*, Senaat, B.Z. 2003, nr. 3-137/5, pp. 2-7).

B.3.1. Met artikel 3 van de wet van 16 juli 2002 heeft de wetgever zich ertoe beperkt de regeling van de schorsingsgronden voor de verjaring van de strafvordering te wijzigen. Hij heeft geen nieuw misdrijf in het leven geroepen, noch het stelsel van de straffen gewijzigd, noch een nieuwe verjaringstermijn ingevoerd.

B.3.2. Met de opheffing van de schorsingsgrond bedoeld in artikel 24, 1°, van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering, ingevoerd bij de wet van

11 december 1998, heeft de wetgever willen reageren op de moeilijkheden die de toepassing van die regel had doen ontstaan (*Parl. St.*, Kamer, 2001-2002, DOC 50-1625/002, pp. 2 en 3; *ibid.*, DOC 50-1625/005, p. 10).

B.4.1. Het komt de wetgever toe de inwerkingtreding van de wet te regelen en al dan niet overgangsmaatregelen aan te nemen. Artikel 3 van het Gerechtelijk Wetboek voorziet overigens uitdrukkelijk in de mogelijkheid om af te wijken van de regel volgens welke de wetten op de rechtspleging van toepassing zijn op de hangende rechtsgedingen op het moment van de inwerkingtreding ervan. De artikelen 10 en 11 van de Grondwet zouden enkel worden geschonden indien de overgangsmaatregelen een verschil in behandeling in het leven zouden roepen waarvoor geen redelijke verantwoording bestaat.

B.4.2. Door de regel af te schaffen volgens welke de verjaring van de strafvordering wordt geschorst vanaf de inleiding ervan voor het vonnisgerecht, heeft de wetgever een - voor de beklaagden gunstige - maatregel aangenomen, waarvan hij, met toepassing van het voormelde artikel 3 van het Gerechtelijk Wetboek, de inwerkingtreding vermocht vast te stellen op de eerste dag van de twaalfde maand na die van de bekendmaking van de nieuwe bepaling, zoals daarin is voorzien in artikel 5, 2), van de wet van 16 juli 2002.

B.4.3. De personen die een misdrijf hadden gepleegd vóór de bekendmaking van artikel 33 van de programmawet van 5 augustus 2003 vermochten de hoop te koesteren de nieuwe regel te genieten, mits zij na 1 september 2003 zouden worden berecht. Zij hebben echter niet daarvan kunnen profiteren, aangezien de wetgever, met de aanneming van die bepaling, beslist heeft dat de nieuwe regel enkel van toepassing zou zijn op de misdrijven die - volgens de Nederlandse tekst - « na » of - volgens de Franse tekst - « à partir de » (vanaf) die datum zijn gepleegd.

B.4.4. Het staat niet aan het Hof de wijze te beoordelen waarop de wetgever, van 1998 tot 2003, vier opeenvolgende wijzigingen inzake de verjaringsregeling van de strafvordering heeft doorgevoerd. De aan het Hof voorgelegde prejudiciële vraag heeft uitsluitend betrekking op de discriminaties die de wijziging van een overgangsmaatregel zou kunnen teweegbrengen.

B.4.5. De in artikel 5, 2), van de wet van 16 juli 2002 vervatte overgangsmaatregel heeft niet het in B.4.3 aangehaalde verhoopte gevolg gehad wegens de wijziging ervan bij de in het geding zijnde bepaling. De rechtzoekenden, die hadden gehoopt dat gevolg te kunnen genieten, werden door die bepaling misschien teleurgesteld in hun verwachtingen, maar ze heeft niet twee categorieën van personen in het leven geroepen waarop twee opeenvolgende overgangsregelingen van toepassing zouden zijn, aangezien dat gevolg van de eerste overgangsregeling zich nooit heeft voorgedaan.

B.5. Het Hof dient nog het verschil in behandeling te onderzoeken dat voortvloeit uit de overgangsbepaling vervat in artikel 33 van de programmawet van 5 augustus 2003.

B.6. Het is eigen aan een overgangsregeling dat ze de gelijktijdige toepassing van een nieuwe wet en een vroegere wet mogelijk maakt.

Door te beslissen dat de nieuwe regel enkel van toepassing zal zijn op misdrijven gepleegd - volgens de Nederlandse tekst - « na » of - volgens de Franse tekst - « à partir de » (vanaf) 1 september 2003, heeft de wetgever een maatregel genomen die in redelijkheid is verantwoord ten aanzien van het in B.2 beschreven doel.

Ofschoon hij, met artikel 33 van de programmawet van 5 augustus 2003, de overgangsmaatregel heeft gewijzigd die hij had vastgesteld in artikel 5, 2), van de wet van 16 juli 2002, heeft hij zodoende het gelijkheidsbeginsel niet geschonden. De wetgever kan immers op een eerdere keuze terugkomen.

B.7. Uit wat voorafgaat vloeit voort dat de wetgever, door de toepassingsfeer van het nieuwe artikel 24 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering te beperken tot de misdrijven bedoeld in artikel 33 van de programmawet van 5 augustus 2003, geen onverantwoord verschil in behandeling in het leven heeft geroepen.

B.8. De eerste prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Ten aanzien van de tweede prejudiciële vraag

B.9. Artikel 22 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, zoals het is vervangen bij artikel 4 van de wet van 24 maart 1980 « tot wijziging van de artikelen 19, 20, 21, 22 en 43bis van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken en van de artikelen 121, 166, 223, 226 en 229 van het Gerechtelijk Wetboek », en gewijzigd bij artikel 14 van de wet van 23 september 1985 « betreffende het gebruik van het Duits in gerechtszaken en betreffende de rechterlijke organisatie », en bij artikel 101 van de wet van 10 april 2003 « tot regeling van de afschaffing van de militaire rechtscolleges in vreedetijd alsmede van het behoud ervan in oorlogstijd » bepaalt :

« Ieder verdachte die alleen Nederlands en Duits of een van die talen verstaat, kan vorderen dat bij zijn dossier een Nederlandse of een Duitse vertaling wordt gevoegd van de processen-verbaal, de verklaringen van getuigen of klagers en de verslagen van deskundigen die in het Frans zijn gesteld.

Ieder verdachte die alleen Frans en Duits of een van die talen verstaat, kan vorderen dat bij zijn dossier een Franse of een Duitse vertaling wordt gevoegd van genoemde stukken die in het Nederlands zijn gesteld.

Eveneens kan ieder verdachte die alleen Frans en Nederlands of een van die talen verstaat, vorderen dat bij zijn dossier een Franse of een Nederlandse vertaling wordt gevoegd van genoemde stukken die in het Duits zijn gesteld.

De verdachte zal, langs de griffie, zijn verzoekschrift aan de ambtenaar van het openbaar ministerie overmaken; het zal niet meer ontvankelijk zijn, na verloop van acht dagen volgende op de betekening, hetzij van het bevelschrift tot verwijzing naar het Hof van Assisen, hetzij van de dagvaarding om te verschijnen ter terechtzitting van de politierechtbank, van de militaire rechtbank of van de correctionele rechtbank zitting houdend in eerste aanleg.

Hetzelfde recht wordt erkend aan de verdachte, voor de rechtscolleges in hoger beroep, wat betreft de nieuwe over te leggen stukken.

De kosten van vertaling zijn ten laste der Schatkist ».

B.10. De verwijzende rechter vraagt het Hof naar de bestaanbaarheid van die bepaling met de artikelen 10, 11, 12 en 14 van de Grondwet, en met artikel 6.3, a) en b), van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

Het Hof wordt gevraagd de bestaanbaarheid van de in het geding zijnde bepaling met die grondwetsartikelen, in samenhang gelezen met de voormelde verdragsbepalingen, te onderzoeken.

B.11.1. Artikel 12 van de Grondwet bepaalt :

« De vrijheid van de persoon is gewaarborgd.

Niemand kan worden vervolgd dan in de gevallen die de wet bepaalt en in de vorm die zij voorschrijft.

Behalve bij ontdekking op heterdaad kan niemand worden aangehouden dan krachtens een met redenen omkleed bevel van de rechter, dat moet worden betekend bij de aanhouding of uiterlijk binnen vierentwintig uren ».

Artikel 14 van de Grondwet bepaalt :

« Geen straf kan worden ingevoerd of toegepast dan krachtens de wet ».

B.11.2. Artikel 6.3, a) en b), van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens bepaalt :

« Eenieder, die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd, heeft ten minste de volgende rechten :

a) [...], in een taal welke hij verstaat, en in bijzonderheden, op de hoogte te worden gesteld van de aard en de reden van de tegen hem ingebrachte beschuldiging;

b) te beschikken over [...] faciliteiten welke nodig zijn voor de voorbereiding van zijn verdediging;

[...] ».

B.11.3. Nu de bewoordingen van de prejudiciële vraag, noch de motieven van de verwijzingsbeslissing aangeven hoe de in het geding zijnde bepaling de artikelen 12 en 14 van de Grondwet zou schenden, dient de vraag wat dit betreft niet te worden beantwoord.

B.12. Het onderzoek naar de bestaanbaarheid met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet noopt het Hof ertoe na te gaan of de in het geding zijnde bepaling niet, zonder redelijke

verantwoording, een bepaalde categorie van personen de rechten ontzegt die door de voormelde verdragsbepaling aan alle daarin bedoelde personen worden gewaarborgd.

B.13. Uit de aan de verwijzende rechter voorgelegde feiten blijkt dat het Hof wordt verzocht de situatie te onderzoeken van een « verdachte » die de proceduretaal begrijpt die wordt gebruikt door de correctionele rechtbank waarnaar hij door een onderzoeksgerecht is verwezen.

Wanneer een verdachte de landstaal niet begrijpt waarin de processen-verbaal, de verklaringen van getuigen of klagers en de verslagen van deskundigen zijn gesteld die zijn strafdossier vormen, kan hij, onder de in artikel 22 van de wet van 15 juni 1935 vermelde voorwaarden, vorderen dat een kosteloze vertaling van die stukken in een landstaal die hij begrijpt bij dat dossier wordt gevoegd.

Die bepaling ontzegt echter aan de verdachte, die de landstaal niet begrijpt waarin de stukken van het dossier zijn gesteld, het recht op een kosteloze vertaling van de stukken die niet zijn bedoeld in het voormelde artikel 22.

B.14. Het Hof beperkt zijn onderzoek tot de categorie van personen waartoe de betrokkene voor de verwijzende rechter behoort.

B.15.1. Artikel 6.3, a), vereist dat de kennisgeving van de « beschuldiging » aan de betrokkene « zeer zorgvuldig » gebeurt. De informatie waarop de strafrechtelijk vervolgte op die grond recht heeft, omvat, enerzijds, de materiële feiten die hem worden ten laste gelegd en waarop de beschuldiging is gebaseerd (de « redenen » van de beschuldiging), en, anderzijds, de aan die feiten gegeven juridische kwalificatie (de « aard » van de beschuldiging). Precieze en volledige informatie over de beschuldiging die tegen een strafrechtelijk vervolgte worden ingebracht, vormt een essentiële voorwaarde voor een billijke rechtspleging.

Die informatie - waarvan het minder of meer gedetailleerde karakter afhankelijk is van de omstandigheden van de zaak - dient in elk geval voldoende elementen te bevatten om de voormelde beschuldiging ten volle te begrijpen teneinde de vervolgte in staat te stellen zijn verdediging behoorlijk voor te bereiden. In dat opzicht moet het adequate karakter van de informatie worden beoordeeld in het licht van *littera b)* van het voormelde artikel 6.3

(Europees Hof voor de Rechten van de Mens, *Mattoccia t. Italië*, 25 juli 2000, §§ 59-60; *Sadak en anderen t. Turkije*, 17 juli 2001, §§ 48-50).

Artikel 6.3, a), legt geen enkele bijzondere vorm op wat betreft de wijze waarop de vervolgte op de hoogte moet worden gesteld van de aard en de reden van de tegen hem ingebrachte beschuldiging (Europees Hof voor de Rechten van de Mens, *Pélissier en Sassi t. Frankrijk*, 25 maart 1999, § 53).

B.15.2. Rekening houdend met het verband tussen de *litterae* a) en b) van artikel 6.3, moet het recht om op de hoogte te worden gesteld over de aard en de reden van de beschuldiging worden gezien in het licht van het recht van de vervolgte om zijn verdediging voor te bereiden (*ibid.*, § 54).

De rechten van de verdediging waarvan in die bepaling een niet exhaustieve lijst wordt gegeven, strekken in de eerste plaats ertoe zoveel mogelijk de vervolging en verdediging op gelijke voet te plaatsen. De faciliteiten die moeten worden toegekend aan de vervolgte worden beperkt tot diegene die nodig zijn voor de voorbereiding van zijn verdediging (Europees Hof voor de Rechten van de Mens, *Mayzit t. Rusland*, 20 januari 2005, §§ 78-79).

B.16. Het recht op de kosteloze vertaling van de belangrijkste stukken van het dossier (*Parl. St.*, Kamer, 1932-1933, nr. 136, p. 13) strekt ertoe de eerbiediging te verzekeren van de rechten van verdediging van de vervolgte (*Parl. St.*, Senaat, 1934-1935, nr. 86, p. 21), die zal kunnen begrijpen wat hij werkelijk moet weten (*Parl. St.*, Kamer, 1932-1933, nr. 136, p. 18).

B.17.1. Uit de vereisten van de rechten van de verdediging vloeit overigens voort dat de vervolgte, op zijn kosten, een officiële vertaling kan vragen van alle stukken die in een andere taal dan die van de rechtspleging zijn gesteld (Cass., 11 september 1991, *Arr. Cass.*, 1992, I, nr. 16).

Bovendien heeft volgens artikel 38, tiende lid, van de wet van 15 juni 1935 de vervolgte steeds het recht om, tevens op zijn kosten, een vertaling te vragen van elke akte van rechtspleging die niet in de in het geding zijnde bepaling wordt beoogd.

B.17.2. Ten slotte kan de persoon die niet over de nodige inkomsten beschikt om die kosten te dragen, om rechtsbijstand verzoeken teneinde de diensten van een vertaler te verkrijgen (artikel 664 van het Gerechtelijk Wetboek).

B.18.1. De ambtenaren van het openbaar ministerie en de onderzoeksrechter maken voor hun daden van vervolging en van onderzoek gebruik van die taal die voorzien is in strafzaken volgens de rechtbank waartoe zij behoren (artikel 12 van de wet van 15 juni 1935). Voor de raadkamer zitting houdend in strafzaken, en voor de kamer van inbeschuldigingstelling, wordt geheel de rechtspleging gevoerd in de taal welke voor de daden van het gerechtelijk onderzoek wordt gebruikt (artikel 13 van dezelfde wet).

De verwijzingsbeslissing waarbij de zaak aanhangig wordt gemaakt bij de correctionele rechtbank, wordt bijgevolg in beginsel gesteld in de in B.13 bedoelde proceduretaal die de verdachte begrijpt.

B.18.2. De adviezen en vorderingen van het openbaar ministerie worden uitgesproken in de taal van de rechtspleging (artikel 35, eerste lid, van de wet van 15 juni 1935).

De tweede prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

- Artikel 33 van de programmawet van 5 augustus 2003 schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

- Artikel 22 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken schendt niet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6.3, a) en b), van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 11 januari 2006.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

M. Melchior